Den som vill läsa om vikingatiden har länge kunnat välja bland en uppsjö av böcker. Sedan flera årtionden tillbaka kryllar bokmarknaden av mer eller mindre populära framställningar av tiden i Norden mellan cirka 750 och 1050.

Äntligen en riktigt bra bok om vikingarna

BOK

Vikingarnas värld – Vikingarnas historia i kartor, text och bilder

Kim Hjardar

Översättning: Jan Wibom

(Fischer & Co)

Mycket har producerats av forskare som för en gångs skull kan få litet större avsättning för sin vetenskap. Annat är skrivet av amatörer, ibland litet roligare att läsa men också rätt ofta mindre seriöst eller till och med oseriöst.

Utmärkande för de flesta vikingaböcker är att de har skrivits av en samling specialister inom en snäv del av fältet. Dessa verk brukar vara svårt splittrade och både lämna stora delar av ämnet obehandlat samtidigt som andra upprepas. I det senare fallet kan man då finna motstridiga uppgifter i de olika kapitlen. Redaktörerna av dessa verk har sällan ork (eller tid) att jämka samman de ingående delarna till en harmoniskenhet.

Det finns också forskare och amatörförfattare som har gripit sig an uppgiften att ge en helhetsbild av vikingatiden. I dessa fall är det i stället utmärkande för den färdiga produkten att den kraftigt överdimensionerar de områden den aktuella skribenten bäst kan själv eller intresserar sig mest för. Typiskt är också att mycket av framställningen bygger på föråldrad forskning.

Det är därför en glädje att kunna anmäla ett verk som inte uppvisar någon av de brister som nyss har nämnts. Vikingarnas värld av Kim Hjardar är en alldeles lagom lång, mycket välskriven och rätt heltäckande bok. Den är dessutom ovanligt väl formgiven, illustrerad och korrekturläst samt synnerligen väl översatt från norska av Jan Wibom. Jag kan rekommendera den varmt.

Kim Hjardar är historiker i Oslo men har helt klart läst in sig på alla de områden han behandlar. Vikingarnas värld tar upp alla tänkbara infallsvinklar, om än i en litet oväntat om än inte misslyckat ordning. Avsnitten är fyllliga men aldrig långa, och Hjardar hinner med mycket. an börjar med frågan: Varför anföll vikingarna och hoppar sedan bland annat till det ojämlika samhället, utseende och hygien, tideräkning, fritidsaktiviteter, religion, handel och vapen.

Det fungerar utmärkt och man hinner aldrig tröttna. De avsnitt jag kunnat faktagranska är i princip felfria.

Vikingarna kom från olika områden i Norden och upprättade kolonier i Ryssland, Frankrike, Britannien samt på Irland, Island och Grönland. Andra länder upplevde besök eller kortare bosättningar, från Turkmenistan i öster, Nordafrika i söder och Nordamerika i väster. Dagens svenska turisters en smula fantasilösa längtan ut bleknar nästan i jämförelse.

Hjardar är också mycket rättvis när han beskriver vad vikingar och väringar från de olika nordiska länderna uträttade. Ingen hemmablindhet här inte, vilket så ofta utmärker andra texter.

Bildmaterialet är också fint, men det som verkligen utmärker sig är de många vackra, intressanta och faktaspäckade kartorna. De ensamma gör boken värd att köpa.

Även solen har ju sina fläckar, så också denna fina bok. Den återkommande svagheten ligger just i de nyss så prisade kartorna. Här har något gått snett och det är nästan så att man misstänker att någon annan än Jan Wibom har skött översättningen. Här klickar plötsligt tolkningen och ren norska som Jeg frukter dyker plötsligt upp.

Drotning Tyra kallades Danmarks bot (förbättring) men heter här absurt nog bod.

Placeringen av svenska orter är också stundvis förvirrad, särskilt vad gäller det stackars landskapet Närke. Det envisas kartorna att placera vid Linköping.

En annan svaghet ligger i att för få saker förklaras för nybörjaren. Vem Snorre är förväntas man känna till och det alltför selektiva registret är inte till hjälp. På en karta (återigen) talas om Fem burgh och det är inte alla so genomskådar att det rör sig om de så kallade Five Boroughs, det vill säga de fem städerna i Danelagen, området i norra England som nordborna koloniserade.

Skönhetsfläckarna till trots måste jag konstatera att författaren och det svenska förlaget kan vara stolta över en så påkostad, informativ och heltäckande framställning av vikingarnas fascinerande värld.

HENRIK BRUUN WILLIAMS